

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

-

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

Työllisyysrahasto kannattaa ratkaisuja, joissa voidaan hyödyntää nykyistä enemmän tulorekisteriä. Hallinnollinen päätöksenteko nopeutuu ja tehostuu, kun asianosaisilta ei tarvitse pyytää palkoista lisäselvityksiä.

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

-

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

-

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

-

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

-

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Työllisyysrahaston arvion mukaan hallituksen esityksellä olisi merkittävä laskeva vaikutus Työllisyysrahaston rahoittamiin työttömyysturvaetuusmenoihin. Vuonna 2024 vaikutuksista toteutuisi vasta pienempi osa, mutta vuonna 2025 vaikutuksista toteutuisi jo suurin osa. Vuonna 2026 vaikutukset toteutuisivat jo täysimääräisinä. Lisäksi hallituksen esitys vähentäisi Työllisyysrahaston eläkkeiden rahoittamiseen tarkoitettuja etuusmenoja. Työllisyysrahasto arvioi, että täysimääräisenä toteutuessaan taloudelliset vaikutukset Työllisyysrahastolle olisivat saman suuntaiset kuin hallituksen esityksessä esitetyt taloudelliset vaikutukset.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Työssäoloehdon euroistaminen ja pidentäminen 12 kuukauteen vaikuttavat vähäisesti työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksun määräämisessä. Työllisyysrahastossa määritellään työntekijästä laskennallinen ansiopäiväraha tapauksissa, joissa työnantajalle määrätään maksu, mutta työntekijä on saanut Kelasta pienempää, perusturvan tasoista työttömyyspäivärahaa. Työllisyysrahasto tekee määrittelyn ensisijaisesti tulorekisteristä saatavien palkkatietojen perusteella ja mikäli se ei ole mahdollista, pyytämällä työnantajalta palkkatodistuksen. Tapauksia on määrällisesti vähän, 5-10 vuodessa. Vähäisestä määrästä huolimatta Työllisyysrahaston henkilöstöä tulee kouluttaa uudenlaisen palkanmäärityksen tekemiseen. Muutos ei aiheuta varsinaisia tietojärjestelmämuutoksia.

Työttömyysetuuden maksamisen estäminen lomakorvauksen jaksotuksen ajalta vaikuttaa omavastuumaksun määräämistä varten tarvittaviin tietosisältöihin Työllisyysrahaston sekä työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen välillä. Ehdotetun työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 4 momentin viimeisen virkkeen mukaan muu taloudellinen etuus ja lomakorvaus jaksotetaan tarvittaessa yhteen. Työllisyysrahasto tarvitsee tiedon muun taloudellisen etuuden jaksotuksesta, mutta ei lomakorvauksen jaksotuksesta. Työllisyysrahaston tuleekin sopia tämän tiedon välittämisestä työttömyyskassojen ja Kelan kanssa. Työllisyysrahaston näkemyksen mukaan tämä ei kuitenkaan aiheuta ylimääräistä sääntelyn tarvetta omavastuumaksua koskevaan tietojenvälityssääntelyyn. Toimeenpanoa helpottaa se, että lomakorvauksen jaksotus ehdotetaan säänneltäväksi samalla tavalla kuin miten siitä säänneltiin vuoden 2012 loppuun voimassa olleessa työttömyysturvalaissa.

Lomakorvauksen jaksottaminen ei ole sitä vuoteen 2012 saakka sovellettaessa siirtänyt sitä tarkastelujaksoa, jolta maksetut ansiopäivärahat huomioidaan yhteensovitettaessa työttömyysturvaa ja työsopimuksen perusteettoman päättämisen vuoksi maksettavaa korvausta (työsopimuslain 12 luvun 3 §:n mukaisissa tilanteissa). Mikäli tarkastelujakso ei siirry, jää tarkastelujakson sisälle lomakorvauksen jaksotuksesta johtuva maksamaton ajanjakso, joka pienentää tarkastelujaksolla maksettavaa työttömyyspäivärahaa, ja näin ollen myös Työllisyysrahastolle suoritettavaa vähennystä.

Työllisyysrahasto arvioi lomakorvauksen jaksotuksen vaikutusta työsopimuslain 12 luvun 3 §:n mukaisissa tilanteissa nyt uudelleen. Arviointia helpottaa se, että lomakorvauksen jaksotus ehdotetaan säänneltäväksi samalla tavalla kuin miten siitä säänneltiin vuoden 2012 loppuun. On

ennustettavissa, että Työllisyysrahastolle tulee näiden tilanteiden käytännön soveltamisesta neuvontapyyntöjä työsuhteen päättöriita-asioiden sopijaosapuolilta sekä tuomioistuimilta.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Työttömyysturvalaissa ehdotettuja muutoksia sovellettaisiin porrastetusti 1.1.2024, 1.4.2024 ja 2.9.2024 alkaen siirtymäsäännöksessä tarkemmin kuvatuin yksityiskohdin. Yleisesti ottaen on tärkeää, että siirtymäajoissa huomioidaan se, että toimeenpanijoilla on tarpeeksi aikaa tehdä tarvittavat muutokset tietojärjestelmiin, viestiä asiakkaille muutoksista ja kouluttaa henkilöstöä. Työttömyysturvalakiin ehdotetut muutokset ovat toteutettavissa tässä aikataulussa edellä mainittujen Työllisyysrahaston tehtävien toimeenpanossa.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 §:n 1 momentti on voimassa lain 522/2018 mukaisena sellaisena hallituksen esityksessä on mainittu. Lainkohdasta on kuitenkin hyväksytty jo uusi laki 387/2023, joka tulee voimaan 1.1.2025.

Työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentti on voimassa lain 971/2013 mukaisena ja 2 momentti lain 1313/2019 mukaisena. Myös 1-2 momenteista on hyväksytty laki 388/2023, joka tulee voimaan 1.1.2025.

Työllisyysrahaston näkemyksen mukaan muutokset on syytä tehdä myös näihin uudempiin lakeihin, jotka tulevat voimaan 1.1.2025.

Hallituksen esityksestä puuttuu näiden säännöksen osalta voimaantulo ja siirtymäsäännös.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Metsämäki Janne
Työllisyysrahasto

Väänänen Paula
Työllisyysrahasto